

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ІСАЄНКО ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 378.112:347.211:371.14

**УПРАВЛІННЯ ПРАВОВИМ ЗАХИСТОМ
РЕЗУЛЬТАТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Черкаси – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
КАЛІНІНА Людмила Миколаївна,
Інститут педагогіки НАПН України,
завідувач лабораторії управління освітніми
зкладами.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БОДНАР Оксана Степанівна,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти,
завідувач кафедри методики викладання
навчальних предметів та освітнього
менеджменту;

кандидат педагогічних наук
ЛІСОВА Наталія Іванівна,
Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників, проректор
з питань зовнішнього незалежного
оцінювання і моніторингу якості освіти.

Захист відбудеться «26» травня 2016 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 73.053.04 у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького за адресою: 18000, м. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 24, ауд. 375.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за адресою: 18031, м. Черкаси, вул. Університетська, 22.

Автореферат розіслано «26» квітня 2016 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.О. Михальчук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження зумовлена масштабною розбудовою правового захисту державності й суверенності України з урахуванням обраної нею стратегії побудови цивілізованих суспільно-ринкових відносин, а також орієнтації соціально-економічного та інноваційного розвитку, що має спиратися на активізацію використання власного інтелектуального потенціалу.

Важливим напрямом формування суспільного інтелектуального потенціалу є розвиток мотиваційних процесів у науковому та освітньому середовищі професійної діяльності науково-педагогічних працівників, зокрема післядипломної педагогічної освіти, які здатні генерувати нові ідеї й утілювати їх у реальні технології, продукти і послуги. Така взаємодія освіти й науки є комплексним процесом, у якому заклади післядипломної педагогічної освіти мають відігравати провідну роль, де навчальний процес і впровадження наукових досліджень узаємопов'язані, узаємозалежні й забезпечують єдність формування складників інтелектуального капіталу як інтелектуальної власності цих закладів зокрема, так і системи вищої освіти в цілому. Суб'єктами процесу суспільної інтелектуально-творчої діяльності виступають як самі заклади післядипломної педагогічної освіти, так і їх персонал, який здійснює наукову і науково-педагогічну діяльність згідно з положеннями Законів України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2014), Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті (2002), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., іншими документами, що регламентують реформаційні процеси у вітчизняній вищій освіті.

Питанням правового захисту результатів інтелектуальної діяльності присвячено чимало наукових робіт як зарубіжних, так і українських учених. Зокрема законодавче врегулювання, адміністративно-правовий захист окремих об'єктів інтелектуальної власності, міжнародний досвід висвітлені в роботах В. Авер'янова, О. Гащицького, В. Долгої, О. Жданенко, О. Святоцького, В. Пятницького, В. Тофіло, П. Цибульова, Є. Хадаківського та інших. Юридичним аспектам правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників присвячений науковий доробок Б. Антимонова, К. Афанасьєвої, М. Гордона, І. Дахно, В. Дозорцева, В. Дроб'язка, Г. Корчєвного, О. Підпригори, Б. Прахова, І. Сіренко, Р. Шишки та інших. Предметом дослідження виступають окремі питання захисту авторських прав науково-педагогічних працівників у працях Д. Бахраха, В. Белова, С. Бурлакова, Д. Голіцина та інших. Формування правових знань науково-педагогічних працівників, у тому числі у сфері інтелектуальної власності в системі післядипломної педагогічної освіти, розробляють О. Боднар, В. Пятницький, Л. Калініна, Н. Лісова, В. Олійник, В. Ситянін та інші.

Проте правовий захист результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, а також питання їхньої готовності до такого захисту як у змістовому, так і технологічному аспектах, залишається ще недостатньо дослідженим. Це зумовлює необхідність розв'язання суперечностей, що мають місце в теорії і методиці управління освітою, зокрема:

між необхідністю стійкого і системного розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору та суспільно-ринковими відносинами і недосконалістю процедур правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників; між сучасною парадигмою розвитку професіоналізму цих працівників та недостатнім рівнем організаційно-правового забезпечення захисту їхніх прав на результати інтелектуальної діяльності; між зростанням багатоаспектності і багатоформатності професійної діяльності науково-педагогічних працівників та недостатнім рівнем організаційно-правових і педагогічних умов формування їхньої готовності до правового захисту результатів інтелектуальної діяльності; між інтелектуалізацією науково-педагогічної діяльності працівників післядипломної педагогічної освіти та недостатньою сформованістю їхньої правової культури.

Отже, актуальність окресленої проблеми, її недостатня методологічна розробленість, необхідність розв'язання виявлених суперечностей, нагальна потреба поглиблення теоретичних і практичних досліджень із метою вдосконалення механізму правового захисту результатів інтелектуальної діяльності означеної категорії працівників зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **«Управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах комплексної теми наукового дослідження кафедри економіки та управління персоналом ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» «Підвищення якості трудового потенціалу в контексті реалізації компетентнісного підходу засобами професійної освіти». Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 2 від 20.02.2013 р.) і узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 23.04.2013 р.).

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти для вдосконалення механізму управління цим захистом.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення і стан дослідженості в педагогічній науці правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, концептуальні основи її розроблення.

2. Здійснити ретроспективний аналіз становлення інтелектуальної власності як результату інтелектуально-творчої діяльності в різних наукових школах, суттєві ознаки управління правовим захистом результатів цієї діяльності.

3. Науково обґрунтувати і змодельовати систему управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників, забезпечити організаційно-правові й педагогічні умови її реалізації в закладах післядипломної педагогічної освіти, а також менеджмент формування правової культури їх працівників.

4. Розробити і впровадити в закладах післядипломної педагогічної освіти навчально-методичний комплекс «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності» та авторський програмний засіб «Legal Office».

Об'єкт дослідження – правовий захист результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти.

Предмет дослідження – система управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти.

Як наукову **гіпотезу** було висунуто припущення, що змодельована на основі системного і компетентнісного підходів та впроваджена в діяльність вищих навчальних закладів система управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти сприятиме суттєвому підвищенню рівня правових знань і вдосконаленню механізму управління цим захистом завдяки забезпеченню відповідних організаційно-правових і педагогічних умов.

Для досягнення мети, розв'язання поставлених завдань і перевірки висунутої гіпотези використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні*: вивчення наукової літератури, дисертаційних робіт, документації для визначення нормативно-правового забезпечення і стану дослідженості в педагогічній науці правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, концептуальних основ її розроблення; діалектичний метод для з'ясування сутності авторських прав науково-педагогічних працівників у їх розвитку і взаємозв'язку; історичний метод для висвітлення генезису законодавства і правової доктрини про інтелектуальну діяльність у післядипломній педагогічній освіті; формально-логічний метод для виявлення суперечностей у понятійному апараті досліджуваної проблеми, формулювання висновків і рекомендацій; аналіз і синтез для інтерпретації порядку забезпечення суб'єктивних авторських прав науково-педагогічних працівників, виявлення особливостей захисту і охорони цих прав; конкретизація і порівняння для з'ясування сутності основних категорій дослідження; систематизація й узагальнення для встановлення впливу наявності авторських прав науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти на якість їхньої інтелектуальної діяльності, отримання достовірної інформації про сформованість у них правової культури; моделювання для наукового обґрунтування і розроблення моделі системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності цих працівників; *емпіричні*: спостереження, аналіз продуктів інтелектуальної діяльності, опитування, анкетування, тестування, моніторинг для накопичення фактологічного матеріалу з проблеми дослідження; педагогічний експеримент для перевірки теоретичних положень, підтвердження висунутої гіпотези, внесення принципово важливих змін у вдосконалення механізму управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти; *методи математичної статистики* для підтвердження результатів дослідницько-експериментальної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

уперше науково обґрунтовано, змодельовано й експериментально перевірено систему управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, що включає концептуально-методологічний, науково-методичний, інструментально-технологічний і оцінювально-результативний модулі; розкрито організаційно-правові й педагогічні умови реалізації розробленої системи; схарактеризовано структуру правової культури як сукупність мотиваційно-ціннісного, імперативно-когнітивного і діяльнісно-поведінкового компонентів; визначено критерії й показники (особистісний сенс у здобутті правових знань, обізнаність, зацікавленість, свідоме ставлення до верховенства права як цінності, наявність правових установок; повнота правових знань і міцність їх засвоєння; уміння здобувати, аналізувати, узагальнювати правову інформацію, порівнювати факти і явища, системність засвоєння; здатність реалізувати законодавчі й нормативно-правові акти у практичній діяльності, ефективність інтелектуальної діяльності, комунікативність правових відносин) перспективного, високого, достатнього і базового рівнів правової культури науково-педагогічних працівників;

удосконалено уявлення про суттєві ознаки управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти; конкретизовано лексико-семантичне значення «управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» як стратегічного складника загального освітнього менеджменту, ефективна реалізація якого має забезпечити довгострокову конкурентоспроможність післядипломної педагогічної освіти та її подальший розвиток на інноваційній основі з урахуванням об'єктів права інтелектуальної власності; навчально-методичне і програмне забезпечення формування правової культури науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти;

набули подальшого розвитку концептуальні основи і методологічні засади управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні та реалізації навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності», а також авторського програмного засобу «Legal Office». Матеріали, принципіві положення і висновки дослідження створюють передумови для вдосконалення механізму управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників. Пропонована система управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників рекомендується до впровадження в закладах післядипломної педагогічної освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані науково-методичними центрами, керівниками закладів післядипломної педагогічної освіти, іншими фахівцями в галузі управління вищою освітою.

Результати дослідження **впроваджено** в діяльність ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (довідка № 01-02/502 від 06.11.2015 р.), Інституту післядипломної педагогічної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 07-458 від 05.10.2015 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 4268/01-55/02 від 06.11.2015 р.), Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського (довідка № 273 від 05.11.2015 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 326/03-а від 23.10.2015 р.), Черкаського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради (довідка № 275/0116 від 11.11.2015 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження представлено на науково-практичних конференціях і семінарах різного рівня: *міжнародних* – «Молодий науковець XXI століття» (Кривий Ріг, 2014), «Aktuelle Fragen des ukrainischen Wirtschaftsrechts» (Франкфурт-на-Майні, 2015), «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Кам'янець-Подільський, 2015); *всеукраїнських* – «Трансформаційні процеси в умовах суспільного розвитку: тенденції, концепції та новаторство в освіті» (Київ, 2014), «Самоосвітня компетентність учасників освітнього процесу: актуальні питання теорії та практики» (Полтава, 2015); *регіональних* – «Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі» (Умань, 2015).

Публікації. Результати дослідження опубліковано в 12 працях, зокрема в 5 статтях у фахових журналах і збірниках наукових праць, 1 статті в наукометричному виданні, тезах 4 доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій, 2 науково-методичних посібниках.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (413 найменувань, із них 76 – зарубіжних видань), 2 додатків. Повний обсяг дослідження становить 227 сторінок, зокрема 182 сторінки основного тексту. Робота містить 14 рисунків і 3 таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і гіпотезу дослідження, схарактеризовано методи дослідження; доведено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів; подано відомості про апробацію й упровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** – «Теоретичні засади правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» – проаналізовано нормативно-правове забезпечення і стан дослідженості в педагогічній науці правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, визначено та обґрунтовано концептуальні основи розв'язання окресленої проблеми.

У ході дослідження встановлено, що теоретико-методологічні засади реформування сучасної освіти зумовлюють принципово нові вимоги до професійної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, що характеризується фаховою поліфункціональністю, багатопредметністю, розгалуженістю інтелектуально-творчої й емоційно-комунікативної сфери, високим рівнем діалогічності й референтності професійних відносин, духовно-моральною насиченістю змісту освіти. На законодавчому рівні правовий захист результатів інтелектуальної діяльності започатковано Законом України «Про власність» (1991 р.), у розділі якого «Право інтелектуальної власності» схарактеризовано напрями формування системи законодавства України у сфері інтелектуальної власності й уперше визначено результати інтелектуальної діяльності як об'єкти права власності. Використання результатів інтелектуальної діяльності з точки зору економіки є її комерціалізацією, що дозволяє розглядати їх і як товар, і як інтелектуальний капітал (людський, структурний, клієнтський), формування якого потребує системного управлінського впливу.

Розв'язання проблеми захисту прав результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти ускладнюється тим, що: 1) із системи правового захисту фактично вилучена варіативна складова, наявність якої має забезпечити адаптаційні характеристики всієї системи захисту з урахуванням умов продукування освітніх продуктів і послуг, що виступають об'єктами прав такої власності; 2) залишається не конкретизованою специфіка управління об'єктами права інтелектуальної власності, зокрема життєвий цикл цих об'єктів і етапи процесу управління результатами інтелектуальної діяльності; 3) має місце недосконалість інструментів оцінювання, обліку й оподаткування результатів інтелектуальної діяльності; 4) потребують обговорення, визначення і диференціації поняття «охорона інтелектуальної власності», «захист інтелектуальної власності» і «правопорушення у сфері інтелектуальної власності», а також дефініції різних видів порушення прав інтелектуальної власності (плагіат авторських творів, контрафакція й піратство, шпигунство і конкурентна розвідка), а також розв'язання проблем розвитку відносин інтелектуальної власності в цифровому просторі.

Уведення в обіг поняття *«правовий захист результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти»* дозволяє розглядати його як *інтегровані дії науково-педагогічних працівників системи післядипломної педагогічної освіти з менеджментом вищих навчальних закладів, органами державної влади і недержавними суб'єктами, які надають правові послуги у сфері захисту об'єктів права інтелектуальної власності щодо здійснення заходів правового, організаційного та економічного характеру, які спрямовані на ефективний захист об'єктів права інтелектуальної власності в разі їх порушення, оспорення чи не визнання у процесі науково-педагогічної діяльності.* Така діяльність як і будь-яка інша потребує скоординованого системного управлінського впливу (планування, організації, урегулювання), тому залежно від місця і ролі органи врегулювання відносин у сфері інтелектуальної власності поділяються на: 1) загальнополітичні, які формують політику і вирішують стратегічні питання управління в зазначеній сфері; 2) органи, на які покладений безпосередній обов'язок

із реалізації політики держави щодо захисту результатів інтелектуальної діяльності; 3) інші органи державного управління, що здійснюють управління окремими соціально-захисними напрямками державної політики в цій сфері; 4) суб'єкти недержавного управління.

У дисертації зазначено, що на розв'язанні теоретичних і прикладних проблем у сфері правового захисту результатів інтелектуальної діяльності, а також наданні відповідних послуг на державному рівні спеціалізуються: Державна служба інтелектуальної власності, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Академії правових наук України, Центр інтелектуальної власності та передачі технологій Національної академії наук України, Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності при Інституті держави і права імені В.М.Корецького НАН України та інші установи. Громадськими організаціями України у сфері інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників є: Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності, яка має міжвідомчий характер і об'єднує Національні, галузеві академії наук України, громадські організації, творчі спілки, фонди, органи державної влади України, суб'єкти господарської діяльності, міжнародні організації; Навчально-науково-виробничий комплекс «Академія інтелектуального бізнесу»; Науково-виробниче об'єднання «Всеукраїнська асоціація інформаційних служб «ВАІС»; Всеукраїнська асоціація патентних повірених України; Інтернет-асоціація України та інші.

Проте, незважаючи на значні зусилля держави, механізм реалізації політики щодо правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти нині потребує вдосконалення через низку системних недоліків, зокрема: громіздкість і значну витратність щодо отримання авторських прав; низький рівень захищеності прав власності; слабку динаміку інноваційного розвитку сфери інтелектуальної діяльності. Нині на національному рівні фактично відсутній ринок інтелектуальної праці. Водночас за легкістю реєстрації авторських прав українська система інтелектуальної власності є суворо регламентованою, а за ступенем захисту вже існуючих прав – недостатньо дієвою.

Власне поняття «інтелектуально-творча діяльність науково-педагогічних працівників» у дисертації розглянуто як: характеристику науково-педагогічної діяльності; феномен, що зумовлює позитивну стійкість цієї діяльності в полівмотивованому просторі; складне особистісне утворення, що об'єднує різні компоненти діяльності (психофізіологічний, фізичний, психологічний, мотиваційний, соціальний, комунікативний, операційний, технологічний). Принципами такої діяльності є узгодження особистих інтересів і суспільних потреб, дотримання адекватності, орієнтація на професійні перспективи й особистісні резерви, що відповідають специфіці професійної діяльності, включення в активну діяльність (поєднання пізнавальної, соціальної й творчої активності).

У другому розділі – «Обґрунтування змісту і сутності управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» – здійснено ретроспективний аналіз становлення інтелектуальної власності як результату

інтелектуально-творчої діяльності в різних наукових школах, узагальнено суттєві ознаки й особливості управління цим захистом, визначено організаційно-правові та педагогічні умови формування правової культури науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, а також обґрунтовано модель системи управління правовим захистом результатів їхньої інтелектуальної діяльності.

Ретроспективний аналіз історико-логічного і змістового становлення інтелектуальної власності як результату інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти дозволяє окреслити межі авторського дослідження, акцентувати на головних методологічних положеннях, що простежуються в різних наукових школах: неінституціональної економіки, зокрема теорії прав власності (Г. Беккер, Р. Коуз, Дж. Сітглер, М. Фрідмен); теорії суспільного вибору (Е. Доунс, Д. Б'юкенен, Г. Таллон, М. Олсон, Е. де Сото); еволюційної економіки (С. Вінтер, Р. Нельсон, О. Уильямсон); технологічної парадигми на основі еволюційного і функціонального методів (Б. Верспаген, К. Переса, Л. Соете); сучасної теорії інтелектуальної власності. Спільним у поглядах цих науковців є інтерпретація права інтелектуальної власності дозволяти або забороняти іншим особам користуватися результатами власної інтелектуальної діяльності, що дозволяє говорити про сукупність майнових (володіти, користуватися, розпоряджатися) і немайнових прав (авторство, недоторканість).

У дослідженні доведена важливість синхронності й диференційованості впровадження на всіх рівнях сучасних засобів і технологій управління, визначена важливість єдності методичних, організаційних і наукових засад управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти з урахуванням структури і функцій (управлінської, продукування результатів, трансформаційної, прогностичної, культурологічної) їхньої професійної діяльності, а також складників компетентності (професійного, інформаційного, комунікативного, правового), виявлена доцільність мотивації та стимулювання їхньої інтелектуальної діяльності.

Виявлення сутнісних ознак управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти пов'язане з уведенням в обіг поняття «інтелектуальна власність», яке запроваджується в 1845 р. суддею Окружного суду штату Массачусетс Ч. Вудбарі. У Європі цей термін поширює А. Ніон у своєму трактаті «Цивільні права авторів, артистів та винахідників» (1846 р.). Згодом поширення цього поняття пов'язують із французьким законодавством кінця XVIII ст., зокрема з теорією природного права (М. Вольтер, Д. Дідро, К. Гельвецій, П. Гольбах, Ж.-Ж. Руссо та інші), згідно з якою право творця будь-якого об'єкта є невід'ємним його природним правом, що пов'язане з самою сутністю творчої діяльності та існує незалежно від визнання цього права державною владою.

У зв'язку з цим поняття «управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» потрактовано як *стратегічний складник загального освітнього менеджменту, ефективна реалізація якого має забезпечити довгострокову конкурентоспроможність післядипломної педагогічної освіти та її подальший*

розвиток на інноваційній основі з урахуванням об'єктів права інтелектуальної власності.

Оскільки формування інтелектуальної економіки в умовах постіндустріального суспільства характеризується кардинальними змінами у визначенні напрямів економічного прогресу, її засадничим принципом є те, що знання та інформація розглядаються як комерційні активи, що можуть розповсюджуватися з метою одержання прибутку і стають об'єктами права інтелектуальної власності. До ознак інтелектуальної економіки віднесено такі: оптимізація заміщення праці знаннями, а трудової діяльності – новим типом активності, що заснована на творчості; перетворення суспільного виробництва на інноваційне; плюралістичні тенденції власності; сприйняття знання та інформації як стратегічних ресурсів, що не мають ознак вичерпності (єдиний лімітуючий чинник – специфічні якості людини, що пов'язані зі здатністю до інтелектуальної активності); подолання обмеженості благ і поява нових дефіцитів – часу, знання й необхідної інформації.

За таких умов підвищення конкурентоспроможності післядипломної педагогічної освіти зумовлює впровадження ефективних методів управління як продукуванням результатів інтелектуальної діяльності, так і захистом прав інтелектуальної власності. У загальному розумінні до об'єктів права інтелектуальної власності в Україні належать: об'єкти авторського права; об'єкти суміжних прав; об'єкти науково-технічної інформації та промислової власності; засоби індивідуалізації. Інтелектуальний потенціал науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти накопичується аналогічно матеріальному через освіту, знання, навички і досвід, що з часом збільшується і потребує врегулювання з метою оптимізації його використання. Інтегративною характеристикою цих працівників є рівень сформованості професійного складника культури, що відтворюється у філософії й ідеології професійної діяльності (інтелектуальної, викладацької, навчальної, наукової, методичної, організаційної), ціннісних орієнтаціях, очікуваннях, нормах поведінки з урахуванням вимог чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти розглядається відповідно до фаз життєвого циклу результатів інтелектуальної діяльності як об'єктів інтелектуальної власності. При цьому зазвичай виділяються окремі етапи управлінського циклу: створення (зародження) об'єктів права (вибір стратегії, планувати капіталовкладення, визначення ресурсів), придбання прав інтелектуальної власності та використання прав (розпорядження) інтелектуальною власністю (комерціалізація об'єктів права).

У дисертації акцентовано на необхідності формування правової культури науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, структуру якої утворюють мотиваційно-ціннісний, імперативно-когнітивний і діяльнісно-поведінковий компоненти, і схарактеризовано умови реалізації авторської моделі системи:

1) організаційно-правові: прискорення темпів формуванням єдиного інформаційного і правового поля як у рамках соціально-економічного розвитку, так

і в контексті розвитку євроінтеграційних процесів; визнання правової культури важливим складником професійної культури, рівень якої залежить від усвідомлення важливості і необхідності опанування змісту законодавчих, нормативно-правових актів із правового захисту результатів інтелектуальної діяльності; реалізація системного підходу в набутті знань і практичних навичок використання ефективних механізмів захисту й охорони власних прав на об'єкти інтелектуальної власності; підвищення рівня правової культури науково-педагогічних працівників упродовж життя як забезпечення одного з напрямів підвищення якості та ефективності науково-педагогічної діяльності, результативності інтелектуальної діяльності шляхом правової підготовки в післядипломній педагогічній освіті; визнання, що менеджмент правової культури є суспільно актуальною проблемою, розв'язання якої має ґрунтуватися на теоретико-прикладних здобутках педагогічної науки і практики з урахуванням соціальних запитів, суспільних потреб ефективного правового захисту результатів інтелектуальної діяльності;

2) педагогічні: адаптація науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти до умов правового суспільного розвитку; сформованість системного бачення проблеми управління правовою культурою цих працівників у контексті правового захисту результатів інтелектуальної діяльності; акцентування уваги на правовому менеджменті як регулятивному інструментарії впорядкування управлінських впливів і формалізації сталих правових відносин у сфері захисту й комерціалізації прав інтелектуальної власності; обґрунтування управління правовою культурою цих працівників як необхідності, умови реалізації, складника системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності, компонентів цілісної системи; підготовка управлінських кадрів нової генерації на основі впровадження сучасних принципів, методів і функцій управління післядипломною педагогічною освітою; удосконалення засобів реалізації управлінських технологій у сфері правового захисту результатів інтелектуальної діяльності цих працівників, зокрема системної реалізації правового менеджменту (технологій, методів, засобів, забезпечення); оволодіння системою правових знань щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також знаннями про факти, явища, категорії, закономірності, принципи, методи теорії і методики управління освітою; створення ситуацій професійного інтересу і прагнення до професійного успіху, що ґрунтується на правових засадах; ставлення до професійної діяльності як до особистісної та соціальної цінності; постійне оновлення знань у такому змісті та обсязі, щоб шляхом керованості означених процесів забезпечувати високий рівень сформованості їхньої правової культури; застосування методів соціально-педагогічної регуляції, комфортних умов інтелектуальної діяльності.

Виходячи зі структурно-організаційного (побудова моделі та об'єкта), функціонального (основні механізми функціонування і розвитку), інформаційного аспектів у дисертації комплексно (концептуально, критеріально і кількісно) та системно обґрунтовано модель системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти (рис. 1):

Рис. 1. Модель системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти

Мету розроблення авторської моделі системи (управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти) подано з урахуванням специфіки діяльності відповідних закладів і чинників суспільного розвитку

Концептуально-методологічний модуль включає концептуальні основи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, реалізацію державної політики правового захисту результатів інтелектуальної діяльності, стан зарубіжної і вітчизняної нормативної законодавчої бази, підходи до розроблення методологічних основ, принципи (цілеспрямованості, елімінування впливу умов і чинників, науковості, об'єктивності, достовірності, єдності й розвитку, залежності між педагогічним впливом і його результатом, достатності параметрів досліджуваних явищ і процесів, обґрунтованості висновків), функції, а також організаційно-правові й педагогічні умови, перспективи підвищення якості інтелектуальної праці.

Науково-методичний модуль охоплює складники організаційно-управлінської діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти (професійний, інформаційний, комунікативний, правовий), зміст (навчально-методичний комплекс «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності»; авторський програмний продукт «Legal Office»), функції (управлінську, продукування результатів, трансформаційну, прогностичну, культурологічну), форми (охорона і захист) правового захисту результатів інтелектуальної діяльності цих працівників, менеджмент формування їхньої правової культури (мотиваційно-ціннісний, імперативно-когнітивний і діяльнісно-поведінковий компоненти).

Інструментально-технологічний модуль передбачає реалізацію елементів системного аналізу (мету, рівні, аспекти), засоби і технології правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, технологію моделювання авторської системи (вибір методологічних засад дослідження і опис предмета дослідження, його структури, тенденцій розвитку; визначення мети і постановка завдань моделювання; конструювання моделі, що передбачає визначення її ознак з урахуванням рівня абстрагування при їх описі, уточнення зв'язків між основними елементами; формування складників моделі й перевірка їх змісту на достовірність визначеним і узагальненим концептуальним основам; дослідження адекватності моделі системи, її експериментальне впровадження; оцінювальні й контрольні процедури; аналіз результатів моделювання і коригувальні процедури), а також її реалізацію в режимі он-лайн.

Оцінювально-результативний модуль охоплює програму і методику реалізації моделі системи, застосування вимірювальних процедур, перевірку концептуальних положень дослідження та узагальнення отриманих результатів.

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка та аналіз ефективності впровадження системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» – апробовано систему управління правовим захистом

результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників, проаналізовано ефективність її впровадження та прогнозовано перспективи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти згідно з тенденціями подальшого розвитку ринково-суспільних відносин.

Ефективному розв'язанню завдань дослідження сприяло розроблення та узгодженість із визначеною метою програми експериментальної перевірки змодельованої системи, аналіз ефективності результатів її впровадження в ході перевірки концептуальних положень дослідження з урахуванням організаційно-структурної побудови і логічної ієрархії окремих її складників.

Згідно з програмою дослідження проводилося у три послідовні етапи впродовж 2010–2015 рр. На *першому етапі (2010–2011 рр.)* опрацьовано джерельну базу з проблеми дослідження, з'ясовано стан правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти в умовах розвиненого інформаційного середовища як проблеми теорії і методики управління освітою, виявлено суперечності, обґрунтовано концептуальні підходи до розв'язання окресленої проблеми, проаналізовано законодавчо-нормативні документи, а також стан готовності науково-педагогічних працівників до здійснення такого захисту, розроблено програму і методику наукового пошуку, розпочато констатувальний експеримент.

На *другому етапі (2012–2013 рр.)* виявлено організаційно-правові й педагогічні умови управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти та здійснено їх аналіз, визначено підходи щодо оцінювання рівня готовності цих працівників до такого захисту, проаналізовано шляхи і можливості розв'язання досліджуваної проблеми, завершено констатувальний експеримент, виявлено особливості професійної діяльності науково-педагогічних працівників і технології здійснення правового захисту результатів їхньої інтелектуальної діяльності, розроблено критерії та показники рівнів сформованості правової культури, підготовлено навчально-методичний комплекс «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності». До оцінювальної процедури на цьому етапі було залучено понад 180 респондентів: слухачі ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» (категорія А – проректори, завідувачі кафедр), науково-педагогічні працівники (категорія В), а також магістранти (категорія С), які навчаються за спеціальністю «Управління навчальним закладом» і мають досвід роботи в педагогічній сфері та управлінської діяльності.

На *третьому етапі (2014–2015 рр.)* проведено формувальний експеримент з апробації змодельованої системи, відкориговано зміст навчально-методичного комплексу, узагальнено результати дослідження, визначено перспективи розвитку означеного напрямку дослідження і розроблено відповідні рекомендації, перевірено концептуальні положення і висновки наукового пошуку. Результати дослідження впроваджено в діяльність закладів післядипломної педагогічної освіти України та завершено оформлення результатів дисертаційної роботи. Для об'єктивності вимірювальних процедур загальна кількість учасників на цьому етапі педагогічного

експерименту становила 190 респондентів (98 осіб увійшли до контрольної групи, 92 особи – до експериментальної групи).

За результатами дослідницько-експериментальної роботи було виокремлено співвідношення обсягу здобутих знань, умінь і навичок, що опосередковано свідчать про рівні сформованості правової культури, а саме: за наявності високого рівня знань щодо правового захисту результатів інтелектуальної діяльності (форми, технології, правові відносини у сфері інтелектуальної власності) доцільним є використання в термінологічному обігу поняття «перспективний рівень», уживання якого свідчить про необмежені можливості й наявність перспектив розвитку особистості в цій сфері, самостійність у діяльності (починаючи з постановки проблеми, її розв'язання й одержання результатів), планування й використання елементів і технологій самоменеджменту, самовдосконалення, саморозвитку; високий рівень характеризують значущість знань, умінь і навичок щодо правового захисту результатів інтелектуальної діяльності, професійна задоволеність, здатність до постійного професійного вдосконалення через навчання і ціннісне опанування правових знань, умінь і навичок, які забезпечують надійний захист інтелектуальних продуктів; при достатньому рівні спостерігається суперечливе співвідношення між рівнем значущості та рівнем задоволеності результатами інтелектуальної діяльності, відсутність прагнення до вдосконалення особистісно-професійної диспозиції, що внаслідок ефективного управлінського впливу на здійснення надійного правового захисту результатів інтелектуальної діяльності, а також відсутність вміння самостійно накопичувати знання; базовий рівень свідчить про невизначеність сфер професійної діяльності, зокрема інтелектуальної, що утруднює системний особистісно-професійний розвиток, а також про відсутність необхідного базису правових знань щодо продукування і надійного захисту результатів інтелектуальної праці.

Змістовими критеріями і показниками рівнів сформованості правової культури науково-педагогічних працівників обрано: особистісний сенс у здобутті правових знань, обізнаність, зацікавленість, свідоме ставлення до верховенства права як цінності, наявність правових установок (мотиваційно-ціннісний компонент); повнота правових знань і міцність їх засвоєння; вміння здобувати, аналізувати, узагальнювати правову інформацію, порівнювати факти і явища, системність засвоєння (імперативно-когнітивний компонент); здатність реалізувати законодавчі та нормативно-правові акти у практичній діяльності, ефективність інтелектуальної діяльності, комунікативність правових відносин (діяльнісно-поведінковий компонент).

За результатами експериментальної перевірки ефективності реалізації системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти на різних етапах педагогічного експерименту, ураховуючи ступень невизначеності формалізації окремих показників, підвищення ефективності управління знаходиться в межах 12–29 % (у кількісному та якісному вимірюванні), а середній вибіркового показника її збільшення становить близько 20,5 %. Такий результат є позитивним, оскільки згідно з досвідом розроблення і впровадження інноваційних систем, методів і технологій його значення коливається в межах 15–30 %.

У ході експериментальної роботи апробований авторський програмний засіб «Legal Office», що є сучасним інструментальним засобом автоматизації регламентованого консультування науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти щодо правових питань різних напрямів їхньої професійної діяльності. Інтегровані в ньому за допомогою ІТ-технологій різні види правових процесів реалізовано в новій якості в межах нової гнучкої ринково мережевої інфраструктури, яка розширює їх межі та масштаби, знижує ступінь асиметричності правової інформації, оптимізує час отримання правової послуги, а також сприяє активному поширенню нововведень у законодавчій і нормативно-правовій сфері регулювання правових відносин. Зростаюча кількість звернень до послуг «Legal Office» у режимі on-line свідчить про його актуальність і попит в освітньому середовищі, а також значну економію часу на отримання достовірної послуги у сфері інтелектуальної власності.

ВИСНОВКИ

Одержані у процесі дослідження результати підтверджують вихідну гіпотезу, засвідчують досягнення поставленої мети, виконання завдань і дають підстави для таких висновків:

1. Проведений аналіз нормативно-правового забезпечення і стану дослідженості в педагогічній науці правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, концептуальних основ її розроблення свідчить, що незважаючи на достатню кількість напрацювань учених, які вивчають різні аспекти управління соціально-педагогічними системами, дотепер ще не існує цілісного, об'єктивного дослідження теорії і методики управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності цих працівників у післядипломній педагогічній освіті з метою їх сталого професійного розвитку.

Уведення в науковий обіг поняття «правовий захист результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти» та уточнення змісту «управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти», а також окремих споріднених понять підтверджує, що управління у сфері правового захисту результатів інтелектуальної діяльності цих працівників має багаторівневий характер, є полісуб'єктним і відрізняється своїми компонентами, включаючи в себе як державних, так і недержавних суб'єктів. Крім того, сутність поняття «інтелектуально-творча діяльність науково-педагогічних працівників» є однією з характеристик науково-педагогічної діяльності, а також феноменом, що зумовлює позитивну стійкість цієї діяльності в полівмотивованому просторі, являє собою складне особистісне утворення, яке об'єднує різні компоненти такої діяльності (психофізіологічний, фізичний, психологічний, мотиваційний, соціальний, комунікативний, операційний, технологічний).

З'ясовано, що багато аспектів правового статусу науково-педагогічних працівників як суб'єктів управління правовим захистом результатами інтелектуальної діяльності ще не визначено на законодавчому і доктринному рівнях. Нині залишаються дискусійними питання, що стосуються правової природи авторських особистих немайнових і майнових прав науково-педагогічних працівників, а також

засад їх виникнення, процесу самостійного здійснення такого захисту самими суб'єктами шляхом укладення відповідного авторського договору.

2. Здійснення ретроспективного аналізу становлення інтелектуальної власності як результату інтелектуально-творчої діяльності в різних наукових школах, визначення суттєвих ознак управління правовим захистом результатів такої діяльності дозволяє встановити, що поняття «право інтелектуальної власності» нині вживається в суб'єктивному та об'єктивному розумінні, а також для позначення елемента правосуб'єктності (правоздатності) особи. Доведено, що нині у практиці управління ще не сформовано єдиного методологічного підходу до дослідження сутності, властивостей, системи, класифікації об'єктів інтелектуальної власності, що пояснюється особливостями здійснення як самої науково-педагогічної діяльності, так і реалізації управлінського впливу та його сприйняття, що і впливає на визначення концептуальних підходів до такого захисту.

Установлено, що актуальною залишається проблема оптимального поєднання на законодавчому, адміністративному і змістовому рівнях двох сфер діяльності – правової та інтелектуальної в контексті розвитку сучасних освітніх систем, що має привести до ефективнішого функціонування цих сфер, узаємодоповнення та концентрації інтелектуальних і фінансових ресурсів, підвищення конкурентоспроможності, престижності освіти і науки.

3. Наукове обґрунтування моделі системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти, організаційно-правових і педагогічних умов її реалізації в післядипломній педагогічній освіті дає підстави стверджувати, що змодельована система характеризується багаторівневістю і полісуб'єктністю ієрархічних відносин. У ході дослідження розроблено і реалізовано технологію моделювання авторської системи, основними етапами якої є такі: вибір методологічних засад дослідження і опис предмета дослідження, його структури, тенденцій розвитку; визначення мети і постановка завдання моделювання; конструювання моделі, що передбачає визначення ознак для моделювання з урахуванням рівня абстрагування при їх описі, уточнення зв'язків між основними елементами; формування структурних компонентів моделі.

З урахуванням вищевикладеного модель системи управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти розроблена у вигляді ієрархічної структури, що містить концептуально-методологічний, науково-методичний, інструментально-технологічний і оцінювально-результативний модулі. Її реалізація забезпечена відповідними організаційно-правовими і педагогічними умовами. За результатами експериментальної перевірки ефективності реалізації цієї системи на різних етапах педагогічного експерименту, з урахуванням ступеня невизначеності формалізації окремих показників, підвищення ефективності управління знаходиться в межах 12–29 % (у кількісному та якісному вимірюванні), а середній вибірковий показник її збільшення становить близько 20,5 %.

Виходячи з власного досвіду педагогічної та управлінської діяльності, доведено, що управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності

науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти відбувається як педагогічний менеджмент у сфері післядипломної педагогічної освіти шляхом реалізації низки управлінських функцій (мотиваційної, аналітичної, організаційно-конструктивної, інформаційно-технологічної, контрольної). При цьому формування правової культури цих працівників представлено як педагогічний процес і водночас складну інтегративну структуру, що забезпечує професійно-особистісний стан цієї категорії працівників: концептуальні основи управління формуванням правової культури, структурно-організаційний, а також науково-педагогічний, правозахисний і правовиховний компоненти. Визначено змістові критерії й показники перспективного, високого, достатнього і базового рівнів сформованості правової культури науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти.

4. Розроблення і впровадження в закладах післядипломної педагогічної освіти навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності» дозволяє вдосконалити механізм управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників.

Також запропоновано практичну реалізацію он-лайн консультацій науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти щодо управління правовим захистом результатів їхньої інтелектуальної діяльності за допомогою авторського програмного засобу «Legal Office». Доведено, що охорона результатів інтелектуальної діяльності сприяє використанню й подальшому розвитку наукових досягнень, підтримує і зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності.

Водночас проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів предмета дослідження і дотичних до нього наукових проблем. Подальшого дослідження потребують питання щодо розпорядження майновими правами на об'єкти права інтелектуальної власності, створеними з залученням бюджетних коштів, включаючи такі, які стосуються сфери національної безпеки та оборони держави, що обмежує вплив держави на ефективність введення таких об'єктів у цивільний обіг.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Науково-методичні посібники

1. Ісаєнко О. В. Управління правовим захистом науково-педагогічних працівників : науково-методичний посібник / О. В. Ісаєнко; НАПН України. – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2015. – 170 с.

2. Ісаєнко О. В. Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності : навчально-методичний комплекс [для слухачів ЦППО УМО НАПН України] / О. В. Ісаєнко. – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2015. – 42 с.

Статті в наукових фахових виданнях

3. Ісаєнко О. В. Аналіз ефективності впровадження моделі управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної освіти / О. В. Ісаєнко // Вісник Черкаського

університету. Серія : «Педагогічні науки». – Черкаси : Вид-во ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2015. – Вип. 37 (370). – С. 54–65.

4. Ісаєнко О. В. Ефективність впровадження моделі управління захистом прав науково-педагогічних працівників на об'єкти інтелектуальної власності / О. В. Ісаєнко // Професійна освіта : методологія, теорія та технології. – К. : Педагогічна думка, 2015. – Вип. 2. – С. 112–124.

5. Ісаєнко О. В. Захист результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників : правовий аспект [Електронний ресурс] / О. В. Ісаєнко. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/katalog/545-elektrone-naukove-fahove-vydannja-gteorija-ta-metodyka-upravlinnja-osvitojug-vypusk-12-2013>.

6. Ісаєнко О. В. Моделювання захисту прав інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників [Електронний ресурс] / О. В. Ісаєнко. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/katalog/1387-elektronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-management-edition-1-15-2015>.

7. Ісаєнко О. В. Стан дослідженості захисту прав науково-педагогічних працівників на об'єкти інтелектуальної власності як управлінської проблеми педагогічної науки і практики в умовах розвиненого інформаційного середовища / О. В. Ісаєнко // Вісник Черкаського університету. Серія : «Педагогічні науки». – Черкаси : Вид-во ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2015. – Вип. 34 (367). – С. 42–57.

Статті в наукометричних виданнях

8. Ісаєнко О. В. Теоретичні положення сутності та змісту правового захисту інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти / О. В. Ісаєнко // ScienceRise. – 2015. – № 4/5 (9). – С. 51–58.

Матеріали й тези конференцій

9. Ісаєнко О. В. Концептуальні основи управління захистом прав науково-педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти на об'єкти інтелектуальної власності : «Науково-методичні записки ПОППО» за матеріали педагогічних читань [«Самоосвітня компетентність учасників освітнього процесу : актуальні питання теорії та практики»], (м. Полтава, 10.10.2015 р.) / Полтавська ОДА, Департамент освіти і науки, Полтавський ОППО ім. М. В. Остроградського. – Полтава : ПОППО, 2015. – № 7. – С. 88–91.

10. Ісаєнко О. В. Права інтелектуальної власності та їх охорона й захист у системі вищої освіти : Закон України «Про вищу освіту» (нова редакція) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, магістрів і молодих дослідників [«Молодий науковець ХХІ століття»], (м. Кривий Ріг, 19.11.2014 р.). – Кривий Ріг : ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2014. – С. 285–288.

11. Ісаєнко О. В. Ретроспективний аналіз проблеми інтелектуальної власності як результату інтелектуально-творчої діяльності в різних наукових школах : матеріали міжвузівської науково-практичної конференції науковців, педагогічних працівників та студентів [«Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі»], (м. Умань, 25.11.2015 р.) / МОН України, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка. – С. 38–40.

12. Ісаєнко О. В. Упровадження моделі управління захистом прав науково-педагогічних працівників на об'єкти інтелектуальної власності : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції у Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, 22.10.2015 р.). – К. : Міленіум, 2015. – Т. II. – С. 137–146.

АНОТАЦІЇ

Ісаєнко О. В. Управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою. – Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2016.

Дисертація присвячена проблемі підвищення ефективності управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти. Здійснено ретроспективний аналіз становлення інтелектуальної власності як результату інтелектуально-творчої діяльності в різних наукових школах. Науково обґрунтовано і змодельовано систему управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти. Розроблено і впроваджено в закладах післядипломної педагогічної освіти навчально-методичний комплекс «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності» та авторський програмний засіб «Legal Office».

Ключові слова: управління, результати інтелектуальної діяльності, правовий захист, інтелектуальна власність, правова культура, науково-педагогічні працівники, післядипломна педагогічна освіта.

Исаенко А. В. Управление правовой защитой результатов интеллектуальной деятельности научно-педагогических работников последипломного педагогического образования. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.06 – теория и методика управления образованием. – Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого. – Черкассы, 2016.

Диссертация посвящена проблеме повышения эффективности управления правовой защитой результатов интеллектуальной деятельности научно-педагогических работников последипломного педагогического образования. Осуществлен ретроспективный анализ становления интеллектуальной собственности как результата интеллектуально-творческой деятельности в различных научных школах. Научно обоснована и смоделирована система управления правовой защитой результатов интеллектуальной деятельности научно-педагогических работников последипломного педагогического образования. Разработан и внедрен в учреждениях последипломного педагогического образования учебно-методический комплекс «Формирование готовности научно-педагогических работников к защите прав

интеллектуальной собственности», а также авторский программный продукт «Legal Office».

Ключевые слова: управление, результаты интеллектуальной деятельности, правовая защита, интеллектуальная собственность, правовая культура, научно-педагогические работники, последипломное педагогическое образование.

Isaenko O. V. Management of Legal Defense of Intellectual Activity Results' of Scientifical and Pedagogical Workers of Postgraduate Pedagogical Education. – Manuscript.

Thesis for Candidate's Degree in Pedagogical Sciences in specialty 13.00.06 – Theory and Methods of Educational Management. – Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy. – Cherkasy, 2016.

Thesis is devoted to the problem of increase of efficiency of management of legal defense of intellectual activity results' of scientifical and pedagogical workers of postgraduate pedagogical education. Normative legal providing and state of investigation of the problem of legal defense of intellectual activity results' of scientifical and pedagogical workers of postgraduate pedagogical education in pedagogical science is analysed. The retrospective analysis of becoming of intellectual property is carried out as the result of intellectual and creative activity in different scientific schools; substantial signs of management of legal defense results' of its activity are represented.

It is scientifically substantiated and designed the system of management of legal defense of intellectual activity results' of scientifical and pedagogical workers. It is represented organizational, legal and pedagogical conditions of its realization in establishments of postgraduate pedagogical education, and also management of legal culture formation of its workers. The structure of legal culture is characterized as an aggregate of motivationally-valued, imperatively-kognitive and activity-behavior components.

It is specified the leksiko-semantic value of basic categories: «legal defense of intellectual activity results' of scientifical and pedagogical workers» and «management of legal defense of intellectual activity results' of scientifical and pedagogical workers».

It is developed and represented in educational process of postgraduate pedagogical education establishments' educational complex «Formation of scientifical and pedagogical workers readiness to defense the rights of intellectual property» and author program mean «Legal Office».

The prospects of subsequent research are highlighted, in particular the question in relation to disposing of property rights on the objects of right of intellectual property, created with bringing in of budgetary facilities, including such, which touch the sphere of national safety and state defense which limits the influence of the state on efficiency of introduction of such objects in a civil appeal.

Key words: management, results of intellectual activity, legal defense, intellectual property, legal culture, scientifical and pedagogical workers, postgraduate pedagogical education.

Підписано до друку 22.04.2016. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 пр. Зам. №6059.

Видавець і виготівник видавничий відділ
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Адреса: бульвар Шевченка, 81, м. Черкаси, Україна, 18031
Тел. (0472) 37-13-16, факс (0472) 35-44-63,
e-mail: vydav@cdu.edu.ua, <http://www.cdu.edu.ua>
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК №3427 від 17.03.2009 р.